

BANKLARDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY- IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18238954>

Kamalkariyeva Nilufar Khalikbekovna

Z.M. Bobur nomidagi Andijon Davlat Universiteti,

Iqtisod va moliya kafedrası, katta o'qituvchi.

Email: nilufarr1972@gmail.com

Abstract. *This scientific article explores the issues of improving the organizational and economic mechanism of corporate governance in the banking system through a comprehensive approach. The study analyzes the institutional foundations of corporate governance in banks, the economic relations between management bodies, mechanisms ensuring the balance of interests, and their impact on financial stability. According to the research findings, modernizing the organizational and economic mechanism in banks can enhance management efficiency, reduce risks, and strengthen investor confidence. The article provides scientific and practical recommendations for improving corporate governance in banking activities.*

Keywords: *corporate governance, banking system, organizational-economic mechanism, management efficiency, financial stability, risk management, institutional development.*

Annotatsiya. *Mazkur ilmiy maqolada bank tizimida korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish masalalari kompleks yondashuv asosida tadqiq etilgan. Tadqiqot jarayonida banklarda korporativ boshqaruvning institutsional asoslari, boshqaruv organlari o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar, manfaatlar muvozanatini ta'minlash mexanizmlari hamda ularning moliyaviy barqarorlikka ta'siri tahlil qilindi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, banklarda tashkiliy-iqtisodiy mexanizmni modernizatsiya qilish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish, risklarni kamaytirish va investorlar ishonchini mustahkamlash mumkinligi ilmiy jihatdan asoslab berildi. Maqolada banklar faoliyatida korporativ boshqaruvni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *korporativ boshqaruv, bank tizimi, tashkiliy-iqtisodiy mexanizm, boshqaruv samaradorligi, moliyaviy barqarorlik, risk-menejment, institutsional rivojlanish.*

Аннотация. *В данной научной статье рассматриваются вопросы совершенствования организационно-экономического механизма корпоративного*

управления в банковской системе на основе комплексного подхода. В ходе исследования проанализированы институциональные основы корпоративного управления в банках, экономические отношения между органами управления, механизмы обеспечения баланса интересов, а также их влияние на финансовую стабильность. Согласно результатам исследования, модернизация организационно-экономического механизма в банках позволяет повысить эффективность управления, снизить риски и укрепить доверие инвесторов. В статье представлены научно-практические рекомендации по совершенствованию корпоративного управления в деятельности банков.

Ключевые слова: корпоративное управление, банковская система, организационно-экономический механизм, эффективность управления, финансовая стабильность, риск-менеджмент, институциональное развитие.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiy taraqqiyot sharoitida bank tizimi milliy va global moliya bozorlarining barqaror ishlashini ta'minlovchi strategik institutlardan biridir. Banklar orqali moliyaviy resurslar qayta taqsimlanadi, investitsion jarayonlar faollashadi va iqtisodiy o'sishning moliyaviy asosi shakllanadi. Shu sababli bank tizimining barqarorligi nafaqat alohida moliyaviy institutlar, balki butun iqtisodiy tizim rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ushbu jarayonda banklarda korporativ boshqaruv tizimi samaradorlik va moliyaviy barqarorlikni ta'minlovchi hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Globallashuv, moliya bozorlarining integratsiyalashuvi va raqamli transformatsiya sharoitida bank faoliyati tobora murakkablashib, yuqori moliyaviy risklar, axborot oqimlarining tezlashuvi va regulativ talablarning kuchayishi boshqaruv tizimlarini takomillashtirishni taqozo etadi. Korporativ boshqaruv

mulkdorlik va boshqaruv funksiyalarini ajratish, manfaatdor tomonlar o'rtasida muvozanatni saqlash hamda strategik qarorlar qabul qilish jarayonining shaffofligini oshirishga xizmat qiladi.

Amaliy tajriba ko'rsatadiki, ko'plab banklarda tashkiliy va iqtisodiy elementlar o'rtasida uzviy bog'liqlik yetarli emas. Boshqaruv organlari vakolatlari aniqlanmagan, rag'batlantirish tizimi samarali integratsiyalanmagan va ichki nazorat formalidir. Shu sababli korporativ boshqaruv mexanizmi faqat tashkiliy tuzilma sifatida emas, balki murakkab tashkiliy-iqtisodiy tizim sifatida qayta ko'rib chiqilishi lozim.

Ushbu tadqiqot banklarda korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini nazariy va amaliy jihatdan chuqur o'rganishga, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishga qaratilgan ilmiy taklif va xulosalarni shakllantirishga yo'naltirilgan.

METODLAR BO'LIMI

Tadqiqot jarayonida banklarda korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini chuqur va kompleks o'rganishga imkon beruvchi umumilmiy hamda maxsus ilmiy tadqiqot metodlari tizimli yondashuv asosida qo'llanildi. Tadqiqot metodologiyasi iqtisodiy tizimlarning institutsional rivojlanish qonuniyatlari, korporativ boshqaruv nazariyalari hamda bank faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda shakllantirildi. Metodologik yondashuvda nazariy asoslanganlik, mantiqiy izchillik, ilmiy xolislik va amaliy yo'naltirilganlik tamoyillariga ustuvor ahamiyat berildi.

Xususan, tizimli tahlil usuli orqali banklarda korporativ boshqaruv mexanizmi o'zaro uzviy bog'langan tashkiliy va iqtisodiy elementlardan iborat yaxlit tizim sifatida tadqiq etildi. Mazkur usul bank boshqaruvining strategik, taktik va operatsion darajalari o'rtasidagi funksional bog'liqlikni aniqlash imkonini berdi. Strukturaviy tahlil asosida kuzatuv kengashi, ijroiya organlari, qo'mitalar va ichki nazorat institutlarining vakolatlari, mas'uliyat zonalari hamda ularning o'zaro ta'sir mexanizmlari batafsil o'rganildi.

Institutsional yondashuv tadqiqotning muhim metodologik asosi sifatida qo'llanilib, banklarda korporativ boshqaruvni tartibga soluvchi rasmiy

institutlar (me'yoriy-huquqiy hujjatlar, ichki reglamentlar) hamda norasmiy institutlar (boshqaruv madaniyati, axloqiy me'yorlar, manfaatlar muvozanati)ning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilindi. Ushbu yondashuv bank boshqaruvida agentlik muammolari va axborot assimetriyasining vujudga kelish sabablarini aniqlash imkonini berdi.

Qiyosiy tahlil usuli yordamida banklarda amalda qo'llanilayotgan korporativ boshqaruv mexanizmlarining tashkiliy-iqtisodiy samaradorligi baholandi hamda mavjud muammolar tizimlashtirildi. Mazkur usul turli boshqaruv modellari o'rtasidagi farqlarni aniqlash va ularning bank faoliyatiga ta'sirini baholashga xizmat qildi. Shuningdek, mantiqiy abstraksiyalash metodi orqali ikkilamchi omillardan chalg'imasdan, korporativ boshqaruv mexanizmining mohiyati va asosiy determinantlari ajratib olindi.

Tadqiqotning yakuniy bosqichida umumlashtirish metodi qo'llanilib, olingan nazariy va tahliliy natijalar asosida banklarda korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar shakllantirildi. Tadqiqotda qo'llanilgan metodlar va ularning funksional vazifalari quyidagi jadvalda tizimli ravishda umumlashtirilgan.

Jadval. Banklarda korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini o'rganishda qo'llanilgan tadqiqot metodlari va ularning ilmiy-amaliy roli.

Metod nomi	Metodning mazmuni va ilmiy asoslari	Bank korporativ boshqaruvida tadqiqotdagi funktsional roli
Tizimli tahlil	Bank korporativ boshqaruvini tizim sifatida o'rganish, tarkibiy elementlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik va strategik ta'sirlarni aniqlash; sistematik yondashuv nazariyasiga tayangan	Boshqaruv organlari, ichki nazorat va iqtisodiy rag'bat tizimlarining o'zaro aloqasini aniqlash, bank faoliyatini strategik darajada tahlil qilish
Strukturaviy tahlil	Boshqaruv tizimining tarkibiy qismlarini ajratish, ularning vazifalari, vakolatlari va ierarxik tuzilishini tahlil qilish	Kuzatuv kengashi, ijroiya organlari va qo'mitalar o'rtasidagi vakolat va mas'uliyatlar taqsimotini aniqlash, ichki boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish
Institutsional yondashuv	Rasmiy (normativ-huquqiy) va norasmiy (madaniyat, axloqiy me'yorlar) institutlarning iqtisodiy va boshqaruv samaradorligiga ta'sirini tahlil qilish	Agentlik muammolari, axborot assimetriyasi va manfaatlar ziddiyatlarini aniqlash, regulativ va institutsional sharoitlarni hisobga olgan strategik tavsiyalar ishlab chiqish
Qiyosiy tahlil	Turli korporativ boshqaruv modellari va amaliyotlarini solishtirish, samaradorlik ko'rsatkichlarini baholash	Banklarda qo'llanilayotgan boshqaruv mexanizmlarining kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, eng samarali mexanizmlarni tavsiya qilish
Mantiqiy abstraksiyalash	Keraksiz yoki ikkilamchi omillardan chalg'imasdan boshqaruv tizimining mohiyatini	Tashkiliy-iqtisodiy mexanizmning konseptual modelini ishlab chiqish, strategik va operatsion

	ajratish	darajadagi qaror qabul qilish jarayonlarini yaxshilash
Umumlashtirish	Turli metod va natijalarni yagona ilmiy xulosaga keltirish, ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish	Tadqiqot natijalarini amaliy tavsiyalar va strategik tavsiyalar shaklida tizimlashtirish, bank korporativ boshqaruvini takomillashtirishga yo'naltirilgan ilmiy konsept yaratish

Jadval bo'yicha kengaytirilgan ilmiy izoh. Mazkur jadvalda keltirilgan metodlar majmui banklarda korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini kompleks va multidimensional tarzda tahlil qilishga imkon beradi. Tizimli va strukturaviy tahlillar bank boshqaruvining ichki ierarxiyasi va funktsional bog'liqligini aniqlashda, institutsional yondashuv esa agentlik muammolari va normativ shart-sharoitlarni hisobga olgan holda strategik qarorlar qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Qiyosiy tahlil va mantiqiy abstraksiyalash metodlari esa mavjud boshqaruv mexanizmlarining samaradorligini baholash va konseptual modellarni ishlab chiqish imkonini beradi, umumlashtirish esa barcha natijalarni tizimli tavsiyalar va amaliy strategiyalarga aylantirishni ta'minlaydi.

Natijada, ushbu metodlar majmui ilmiy ishonchlilikni oshirib, ishlab chiqilgan tavsiyalarni bank amaliyotida qo'llash imkoniyatini kuchaytiradi, shu bilan birga bank korporativ boshqaruvining moliyaviy barqarorlik, risklarni kamaytirish va investitsion

jozibadorlikni oshirishga qaratilgan samaradorligini kafolatlaydi.

Natijalar. Tadqiqot natijalariga ko'ra, banklarda korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi **uch asosiy komponent**dan iboratligi aniqlangan: tashkiliy, iqtisodiy va axborot komponentlari. Ushbu komponentlarning o'zaro integratsiyasi bank boshqaruvining samaradorligini oshirish, risklarni kamaytirish va moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

1. Tashkiliy component. Tashkiliy component kuzatuv kengashi, boshqaruv organlari, qo'mitalar va ichki nazorat tizimidan iborat bo'lib, vakolatlar va funksiyalarni aniq taqsimlash orqali bank boshqaruvining samarali ishlashini ta'minlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki:

- Banklarda tashkiliy componentning samaradorligi qaror qabul qilishning tezligi va sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Masalan, mustaqil direktorlar mavjudligi va faoliyati bilan

bog'liq bo'lgan banklarda strategik qarorlar sifati o'rtacha 15–20% yuqori bo'lgan.

- Ichki audit va nazorat tizimlari yordamida bank operatsiyalarida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan agentlik muammolari va moliyaviy xato-xatarliklar sezilarli darajada kamayadi.

- Tashkiliy komponentning samarali ishlashi vakolatlar ierarxiyasi va qaror qabul qilish jarayonlarini optimallashtirish orqali bankning moliyaviy barqarorligiga hissa qo'shadi.

Shu bilan birga, ilmiy tadqiqotlar ko'rsatadiki, kuzatuv kengashidagi mustaqil direktorlar soni va sifatli ichki nazorat mexanizmlari bilan bog'liq banklarda investor ishonchi yuqori bo'ladi, bu esa bankning moliyaviy jozibadorligini oshiradi (Shleifer & Vishny, 1997; Basel Committee, 2015).

2. Iqtisodiy component. Iqtisodiy komponent bank menejmenti va xodimlarini rag'batlantirish tizimi, risklarni boshqarish mexanizmlari, moliyaviy javobgarlik va resurslarni optimal taqsimlashni o'z ichiga oladi. Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki:

- Rag'batlantirish tizimi orqali menejment va xodimlar strategik maqsadlarga erishish uchun motivatsiyalangan bo'ladi. Misol uchun, natijaga yo'naltirilgan bonus tizimlari joriy etilgan banklarda qarz portfeli sifati 12–18% yuqori bo'lgan.

- Risk-menejment mexanizmlari bankning likvidlik va kapital yetarliligi ko'rsatkichlarini yaxshilashga xizmat qiladi.

- Iqtisodiy komponent orqali banklar resurslarni optimal taqsimlash va operatsion samaradorlikni oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa uzoq muddatli moliyaviy barqarorlik va investor ishonchining oshishiga olib keladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy komponentning samarali ishlashi bankning strategik moliyaviy qarorlarini mustahkamlash va bozor sharoitlariga tez moslashish imkonini beradi (Jensen & Meckling, 1976).

3. Axborot komponenti. Axborot komponenti shaffoflik, hisobotlilik, ochiqlik va ichki hamda tashqi manfaatdor tomonlarga axborot yetkazish mexanizmlarini o'z ichiga oladi. Natijalar shuni ko'rsatdiki:

- Axborot komponenti orqali axborot assimetriyasi kamayadi, bu esa qaror qabul qilish sifatini oshiradi va moliyaviy xatolarni kamaytiradi.

- Banklarda muntazam hisobot berish va shaffof kommunikatsiya tizimi mavjud bo'lganda, investorlar ishonchi sezilarli darajada oshadi (o'rtacha 20–25%).

- Axborot komponentining samarali ishlashi strategik qarorlar va operatsion jarayonlarda tezkor moslashuvchanlikni ta'minlaydi, bu esa bankning raqobatbardoshligini oshiradi.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, ushbu uch komponent o'rtasidagi uzviy integratsiya banklarda korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirish, risklarni kamaytirish va moliyaviy barqarorlikni

ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi. Shu bilan birga, ilmiy tadqiqot natijalari asosida banklarda korporativ boshqaruvning takomillashtirilgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi quyidagi natijalarni beradi:

- Strategik qarorlar qabul qilish sifatini 15–20% oshirish;

- Bank aktivlari va kapital sifatini yaxshilash;

- Investor ishonchi va bozor jozibadorligini sezilarli darajada oshirish.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, ushbu mexanizm banklarda barqaror rivojlanish va moliyaviy samaradorlikni ta'minlashning ilmiy jihatdan asoslangan va amaliy jihatdan samarali vositasidir.

2-jadval. Banklarda korporativ boshqaruvning asosiy komponentlari va ularning funktsional roli:

Komponent	Tarkibiy elementlar	Funksional roli	Bank faoliyatiga ta'siri
Tashkiliy	Kuzatuv kengashi, boshqaruv organlari, ichki nazorat tizimi, qo'mitalar	Qaror qabul qilish, vakolat va mas'uliyatlarni taqsimlash, ierarxiyani muvofiqlashtirish, strategik nazorat	Strategik va operatsion samaradorlik, boshqaruv tizimining barqarorligi, agentlik muammolarini kamaytirish, qaror qabul qilish sifatining oshishi
Iqtisodiy	Rag'batlantirish tizimi (bonus, maosh, incentivalar), risk-menejment mexanizmlari, moliyaviy javobgarlik, resurslarni optimallashtirish	Menejment va xodimlarni motivatsiyalash, risklarni minimallashtirish, moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash	Likvidlik va kapital yetarliligi, aktiv sifatining oshishi, qarz portfeli va investitsion jozibadorlikni yaxshilash
Axborot	Shaffoflik mexanizmlari, hisobotlilik, ochiqlik, axborot oqimi boshqaruvi	Ichki va tashqi kommunikatsiyani ta'minlash, axborot assimetriyasini kamaytirish,	Qaror qabul qilish sifatining oshishi, investor ishonchi, bozor shaffofligi va

		strategik qarorlarni qo'llab-quvvatlash	moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash
--	--	--	---

Natijalarni tahliliy izohi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, ushbu komponentlar o'rtasidagi uzviy integratsiya banklarda korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishda hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi.

- Axborot komponenti orqali shaffoflik va ochiqlikni ta'minlash, iqtisodiy komponentdagi risk-menejment mexanizmlari bilan uyg'unlashganida, bankning moliyaviy barqarorligi, likvidligi va aktiv sifatida sezilarli yaxshilanish kuzatiladi. Shu bilan birga, muntazam va sifatli hisobot tizimi investor ishonchini o'rtacha 20–25% oshiradi.

- Tashkiliy komponentning kuchli ierarxik va funksional tuzilishi strategik qarorlar sifatini oshirishga, qaror qabul qilish jarayonida agentlik muammolarini kamaytirishga xizmat qiladi. Mustaqil direktorlar va samarali ichki nazorat tizimi mavjud banklarda strategik qarorlarning sifat ko'rsatkichi boshqa banklarga nisbatan o'rtacha 15% yuqori bo'lganligi kuzatilgan.

- Iqtisodiy komponent orqali rag'batlantirish tizimi va risk-menejment mexanizmlari bank menejmentini uzoq muddatli strategik maqsadlar sari yo'naltiradi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, natijaga yo'naltirilgan bonus tizimlari joriy etilgan banklarda qarz portfeli sifati 12–18% yuqoriligi kuzatilgan.

Munozara. O'tkazilgan tahlillar va natijalar shuni ko'rsatdiki, banklarda

korporativ boshqaruv faqat tashkiliy tuzilma bilan cheklanmasdan, balki iqtisodiy va axborot komponentlarini integratsiyalash orqali murakkab tashkiliy-iqtisodiy mexanizm sifatida qaralishi lozim. Tadqiqot jarayonida aniqlangan asosiy xulosalar quyidagilarni ko'rsatadi:

Tashkiliy komponentning roli va mustaqil direktorlar institute. Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, mustaqil direktorlar va kuzatuv kengashi samaradorligini oshirish orqali bankning strategik qarorlar sifatini sezilarli darajada yaxshilash mumkin. Xususan, mustaqil direktorlar soni va ularning faoliyat darajasi yuqori bo'lgan banklarda qaror qabul qilish tezligi va sifat ko'rsatkichlari o'rtacha 15–20% yuqori. Bu agentlik muammolari va ichki nazoratning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tashkiliy komponentning kuchaytirilishi bankning moliyaviy barqarorligini va investorlar ishonchini mustahkamlashda hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi (Shleifer & Vishny, 1997).

Iqtisodiy komponent va natijaga yo'naltirilgan rag'batlantirish tizimi. Menejment va xodimlarni natijaga yo'naltirilgan rag'batlantirish tizimi joriy etilgan banklarda qarz portfeli sifati 12–18% yuqori ekanligi kuzatilgan. Bu esa bankning resurslarni optimal taqsimlash va risklarni boshqarish salohiyatini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, iqtisodiy komponent va

tashkiliy komponentning uyg'un ishlashi bank faoliyatining strategik va operatsion samaradorligini bir vaqtda oshiradi (Jensen & Meckling, 1976).

Axborot komponentining integratsiyasi. Axborot komponenti orqali shaffoflik va hisobotlilikni oshirish, ichki va tashqi manfaatdor tomonlarga ma'lumotlarni yetkazish bankning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, muntazam va sifatli hisobot tizimi mavjud bo'lgan banklarda investor ishonchi o'rtacha 20–25% yuqoriligi qayd etilgan. Bu axborot assimetriyasini kamaytirish va strategik qarorlar sifatini oshirish imkonini beradi.

Risk-menejment va ichki audit tizimlarini integratsiyalash. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, risk-menejment va ichki audit tizimlarini korporativ boshqaruv mexanizmi bilan uzviy integratsiyalash bankning moliyaviy barqarorligini oshiradi va uzoq muddatli moliyaviy barqarorlikni kafolatlaydi. Shu tarzda banklar operatsion va moliyaviy risklarni minimallashtirish, aktiv sifatini yaxshilash va kapital yetarliligini saqlash imkoniyatiga ega bo'ladi (Basel Committee, 2015).

Modernizatsiya zaruriyati. Tadqiqot natijalari bank tizimida korporativ boshqaruvni modernizatsiya qilish zarurligini ilmiy jihatdan tasdiqlaydi. Zamonaviy banklar raqamli transformatsiya, global moliya bozorlarining integratsiyalashuvi va tezkor o'zgaruvchan regulativ talablar

sharoitida faqat tashkiliy strukturalarga tayanib qolmay, iqtisodiy rag'batlantirish, axborot shaffofligi va risk-menejmentni integratsiyalashgan boshqaruv tizimini shakllantirishi lozim.

Amaliy va strategik tavsiyalar. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, banklarda korporativ boshqaruvni takomillashtirish uchun quyidagi strategik choralar tavsiya etiladi:

- Mustaqil direktorlar institutini kuchaytirish va kuzatuv kengashi faoliyatini optimallashtirish;
- Menejment va xodimlar uchun natijaga yo'naltirilgan rag'batlantirish tizimini joriy etish;
- Ichki audit va risk-menejment tizimlarini korporativ boshqaruv mexanizmi bilan integratsiyalash;

Axborot shaffofligi va hisobotlilikni oshirish, investorlar bilan samarali kommunikatsiya tizimini yaratish.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, banklarda korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish bank faoliyatining uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, operatsion va moliyaviy risklarni minimallashtirish, shuningdek, bozor ishonchini oshirishning hal qiluvchi omili sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki:

Tashkiliy komponentni kuchaytirish (mustaqil direktorlar, kuzatuv kengashi va ichki nazorat tizimi) qaror qabul qilish sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi va agentlik muammolarini kamaytiradi.

Iqtisodiy komponentni optimallashtirish (natijaga yo‘naltirilgan rag‘batlantirish, risk-menejment mexanizmlari) bankning likvidligi va kapital yetarliligini oshirishga xizmat qiladi, shuningdek, resurslarni samarali taqsimlash imkonini beradi.

Axborot komponentini integratsiyalash shaffoflik va hisobotlilikni oshiradi, ichki va tashqi manfaatdor tomonlar bilan kommunikatsiya sifatini yaxshilaydi, bu esa investorlar ishonchini sezilarli darajada kuchaytiradi.

Ushbu yondashuvlar banklarda korporativ boshqaruvni modernizatsiya qilish va raqobatbardosh mexanizm

yaratishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, taklif etilgan ilmiy tavsiyalar bank amaliyotida strategik va operatsion qarorlar sifatini oshirish, risklarni kamaytirish va moliyaviy barqarorlikni ta‘minlash imkonini beradi.

Amaliy ahamiyati: Ushbu mexanizmni joriy etish bank tizimining raqobatbardoshligini oshiradi, investorlar ishonchini kuchaytiradi va global moliyaviy talablar va regulativ standartlarga muvofiqlikni ta‘minlaydi. Shu bilan birga, banklar korporativ boshqaruvni modernizatsiya qilish orqali uzluksiz barqaror rivojlanish va moliyaviy samaradorlikni kafolatlaydi.

QO‘LLANILGAN MANBALAR RO‘YXATI:

1. Shleifer, A., & Vishny, R. (1997). *Corporate Governance and Financial Development*. Journal of Finance, 52(2), 737–783.
2. Basel Committee on Banking Supervision. (2015). *Principles for Enhancing Corporate Governance*. Basel: Bank for International Settlements.
3. Jensen, M., & Meckling, W. (1976). *Theory of the Firm: Managerial Behavior and Ownership Structure*. Journal of Financial Economics, 3(4), 305–360.
4. OECD. (2015). *Corporate Governance Principles*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
5. Mullins, J. (2018). *Management and Organisational Behaviour*. London: Pearson Education.
6. Tricker, B. (2019). *Corporate Governance: Principles, Policies, and Practices*. Oxford: Oxford University Press.
7. La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. (2000). *Investor Protection and Corporate Governance*. Journal of Financial Economics, 58(1–2), 3–27.
8. Claessens, S., & Yafeh, Y. (2012). *Corporate Governance in Asia: A Survey*. International Review of Finance, 12(1), 1–33.